

RUGLA GRADOVA Zagrebački zapušteni i napušteni ulični lokali i

piše Korana Sutlić

Napuštene zgrade u dvorištima i ulični lokali postali su tipični prizor većeg dijela Ilice, Maksimirske, Tratinske i mnogih drugih ulica šireg središta Zagreba, a slično je stanje i u drugim gradskim sredinama u Hrvatskoj. Kako bi to moglo izgledati drugačije i po uzoru na najbolje europske prakse možemo već redovno vidjeti u svibnju na sedam dana koliko traje Projekt Ilica:Q'Art, koji je otvoren jučer. Njihov program u zapuštene lokale i dvorišta Ilice te javne prostore nakratko uvede koncerte klasične i jazz glazbe, izložbe, likovne radionice, knjige, ples, DJ nastupe. Dvadeset uličnih izloga postaje izložbeni prostor studenata i umjetnika.

- Projektom se želi podići kvalitetu života te potaknuti dijalog između građana i javne uprave, kako bi se kultura i raznovrsni sadržaji vratili u napuštene prostore u središtu grada. Poticanje poduzetništva i proizvodnje unutar lokalne zajednice drugi je cilj, koji je također usko vezan uz neiskorištene javne prostore, kojih samo u Ilici od broja 1 do 212 ima 76. Predstavljaju veliki energetska, socijalni, estetski i ekološki problem - smatra Aleksandar Battista Ilić, autor Projekta Ilica:Q' Art i dekan Akademije likovnih umjetnosti u Zagrebu.

SADRŽAJI No problem napuštenih prostora je problem koji muči čitavu Europu. Za to su brojni razlozi, od iseljavanja iz centra koji postaje skup i nepraktičan te mjesto za turiste, do toga da šoping centri na rubu grada preuzimaju ulogu zabave i privlače građane. No u nekim je gradovima došlo i do gentrifikacije, procesa primjerice kad u jednom dijelu grada žive umjetnici koji stvore atmosferu i sadržaj, potom poželjnost življenja u tom dijelu grada naraste kao i turistička atraktivnost te cijena nekretnina skoči, useljavaju su "yuppieji" i komercijalni sadržaji te u konačnici umjetnici, obrtnici i drugi odlaze odavde zbog visokih cijena, a s vremenom kad se trgovine navečer zatvore, ovdje nema života. To se primjerice dogodilo u Berlinu.

- I u Nizozemskoj je došlo do gentrifikacije. Grad Amsterdam ima takav problem jer se umjetnost više-manje iselila iz centra. Sada se Grad u središtu trudi pronaći prostore za umjetnike kako bi centru

Samo u Ilici od broja 1 do 212 ima 76 prostora koji zjape neiskorišteni

Najgore je kad je nekretnina prazna jer gube svi: i vlasnik i susjedi i sam kvart, to je kao začarani krug. Kultura u takvim slučajevima može pomoći, smatra Aleksandar Battista Ilić, autor Projekta Ilica:Q' Art i dekan Akademije likovnih umjetnosti u Zagrebu

Aleksandar Battista Ilić i Ivana Nikolić Popović, autori i osnivači Projekta Ilica

vratio barem dio duše. Rezultatom sličan proces se dogodio kod nas u Dubrovniku, koji gubi život u svojoj jezgri - kaže Ivana Nikolić Popović, druga članica umjetničkog tima Projekta Ilica:Q' Art, autorica projekta Mreže kreativnih gradova i dopredsjednica Zajednice kreativne industrije pri HGK.

AKTIVACIJA U Parizu je, navode oni, odličan primjer platforma Plateau Urbain koja postoji pet godina. Kad su je pokrenuli, bilo je više od četiri milijuna kvadrata praznog prostora u Parizu te su do sada aktivirali 15.000 kvadrata kroz jedan kvalitetan model. U nekoć zapuštenim prostorima primjerice industrijske baštine naprave miks korištenja za start upove, umjetnost, obrte, udruge i

TAKO TO RADE U PARIZU

→ LES GRANDS VOISINS U Parizu prostor urbane transformacije s više društvenih i kulturnih namjena

↓ LES PETITES SERRES Nekoć zapušteni objekt u Parizu transformiran uz pomoć platforme Plateau Urbain koja je bila medijator svih dionika procesa

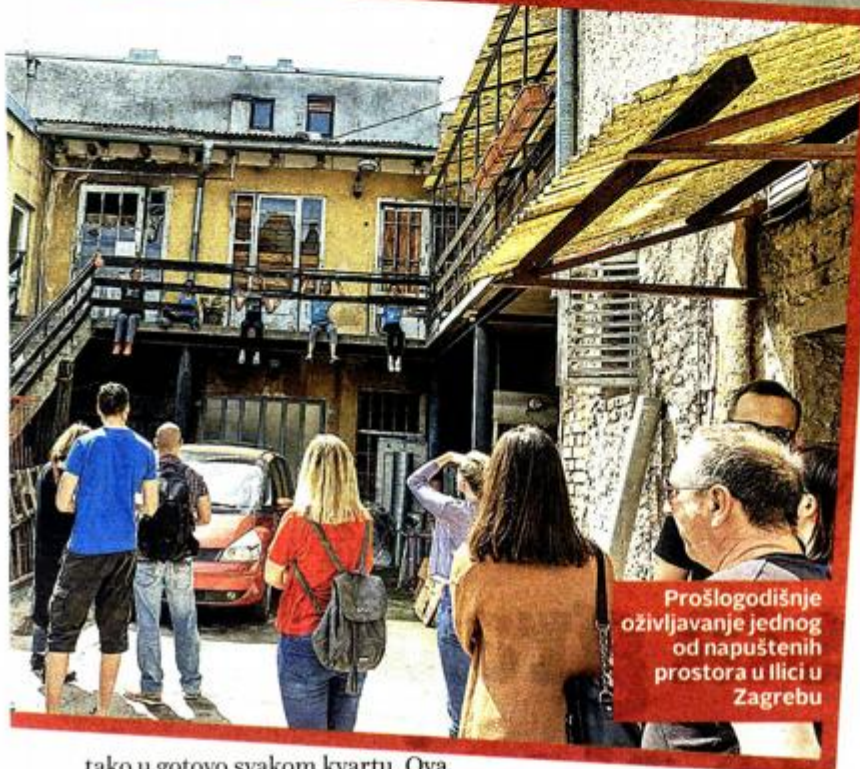
FACEBOOK/LESPETITESERRES/

↑ PROJEKT LES GRANDS VOISINS Transformirano mjesto za kulturnu industriju, umjetnost i socijalnu interakciju

pogoni ožive tijekom Projekta Ilica:Q' Art

Država nema kapacitet da razmišlja o svakom malom prostoru zasebno i ne može upravljati takvom usitnjenom mrežom. Netko mora početi raspetljivati takve prostore jer je riječ o eroziji nekretnina, smatraju u Projektu Ilica

tako u gotovo svakom kvartu. Ova platforma koju čine arhitekti, urbanisti, umjetnici koji surađuju s gradom, državom i privatnim vlasnicima aktivira prostore tako da se oni obnove dovoljno da se mogu koristiti, i onda se daju u najam onim korisnicima s kojima se sve prethodno već dogovorilo i koji su i sami sudjelovali u tom osnovnom uređenju. Vlasnici prostora su redovno vrlo zadovoljni ovim mode-

U Berlinu i Amsterdamu je došlo do gentifikacije. Umjetnost se iselila iz centra grada te je sad gradovi nastoje vratiti

lom jer je njihova "mrtva" nekretnina oživjela, ali su pritom sume koje dobiju za najam umjerene.

- Najgore je kad je nekretnina prazna, svi gube i vlasnik i susjedi i sam kvart, to je kao začarani krug. Kultura u takvim slučajevima može pomoći, ali bi se kod nas trebala mijenjati i legislativa. U Zagrebu primjerice država ima jako mnogo malih prostora i ne može o svakom razmišljati, odnosno kvalitetno upravljati. Država nema kapacitet upravljanja usitnjenom mrežom. Netko mora početi raspetljivati takve prostore jer je riječ o eroziji nekretnina. I za gradove nije dobro da su prostori prazni. Zato su jako dobre community inicijative kao u

Parizu, koje su partner vlasnicima takvih prostora u iznalaženju modela. Nastojimo biti medijatori između dionika u mogućim modelima - kaže Aleksandar Battista Ilić.

Kreativne prakse, umjetnost u zajednici, socijalna osjetljivost te sudjelovanje u rješavanju problema važnih za dizanje kvalitete života i dostojanstvo života, stvari su koje godinama motiviraju Aleksandra Battista Ilića na ovakve projekte. A komunikaciju u svim smjerovima kroz različite skupine on smatra bazom za ostvarenje pomaka u društvu.

- Što se tiče legislative, primjerice neki prostori u središtu grada koji su od države iznajmljeni, kada stojite pred njima, oni su prazni. Rok za najam je pet godina, i tako recimo neka udruga po povlaštenoj cijeni dobije prostor taj rok, ali ga koristi samo dvije, dok drugi neki najmoprimac lokal koristi tri godine. Nema nekoga tko bi to menadžirao, a masa prostora je u takvom formalnom najmu - govori Ivana Nikolić Popović.

Nadalje, njihova su istraživanja pokazala kako u Ilici mnogo lokala imaju svoju priču i povijest. Na južnoj stani često su bili obrtnički pogoni, prostori koji mogu sada biti zanimljivi za kulturnjake, prostorije bez puno zidova, pogodne recimo za muzički studio. Na sjevernoj strani Ilice nalaze se kuće i lokali koji imaju neku povijesnu priču koja bi se dala tematski iskoristiti.

KULTURA - Mi smo okrenuti turizmu niske dodatne vrijednosti, masovnosti, i ne brinemo o kvaliteti sadržaja. No turisti ne dolaze zbog kreveta, mogu i kući spavati, nego zbog povezanosti s lokalnim životom koji se još može osjetiti. Zato je community art model važan jer doprinosi gospodarstvu i društvu. Europa je svjesna da je njen glavni proizvod kultura, a mi još toga nismo svjesni - smatra A. Battista Ilić.

Zanimljivo je da kreativne industrije koje bi bile dobar dio korisnika tih mogućih budućih novouređenih prostora zauzimaju i kod nas visoko mjesto u BDP-u. ■

PARIZ
Umjetnički projekt u jednom od transformiranih prostora

